

РЕЗУЛЬТАТИ БІГОВОГО СЕЗОНУ НА КИЇВСЬКОМУ ІПОДРОМІ

І.О. Супрун, канд. с.-г. наук

Національного університету біоресурсів і природокористування
України

О.А. Шинкаренко, директор КП «Київський іподром»

Проаналізовані результати випробувань коней рисистих порід на Київському іподромі. Вивчено походження переможців традиційних для цих порід призів та динаміку встановлення рекордів кіньми протягом випробувального періоду в 2011 році. Показані окремі аспекти технології проведення традиційних змагань для коней рисистих порід на Київському іподромі.

Ключові слова: коні, орловська, російська, французька рисисті породи, традиційні призи, закриті і відкриті призи, іподромні випробування, жвавість.

Рисисті випробування одночасно є і одним з видів кінного спорту і необхідною умовою вдосконалення племінних і робочих якостей коней рисистих порід. У нашій країні випробування орловських рисаків відбувається на заводських чи державних іподромах. А флагманом вітчизняного кіннозаводства є Київський іподром. Саме тут здійснюється важливий етап селекційно-племінної роботи з рисистими породами коней – оцінка роботоздатності випробовуваного поголів'я. В результаті з покоління в покоління удосконалюються позитивні якості коней: жвавість, сила і витривалість. Виявлення рекордистів державного значення, поліпшення спортивного та призначеного для користувачів конярства - ось головний підсумок відбору коней за результатами іподромних випробувань. Критеріями якості коней є кількість отриманих ними перемог та призових місць у традиційних змаганнях (призах).

Традиційні призи є усталеною назвою іподромних змагань, де щорічно приблизно в одні і ті ж календарні терміни розігруються головні призи для коней певних порід, статі та віку. Із загальної кількості традиційних призів виділяють декілька, виграші яких вважаються найбільш цінними, оскільки вони свідчать про те, що

кінь здатний показати високу жвавність на різних дистанціях. В рисистому конярстві головними є призи Дербі та Барса. Такі призи оцінюються найбільшою кількістю балів, а отже окрім морального задоволення їх виграш є матеріально мотивованим для власників, тренерів і, навіть, обслуговуючого персоналу. Для коней орловської рисистої породи існують окремі, так звані, «закриті призи». Поруч з ними наявні ті, де приймають участь помісні тварини та представники різних рисистих порід – «відкриті змагання».

Мета досліджень. Динаміка розвитку породи за господарськи корисними якостями потребує постійного детального аналізу і узагальнення. Тому метою наших досліджень був аналіз ефективності селекційної роботи з вітчизняними рисистими породами за результатами іподромних випробувань.

Матеріали і методика досліджень. Матеріалом для досліджень послужили дані первинного зоотехнічного та племінного обліку випробувань коней рисистих порід на Київському іподромі. Переможців традиційних призів згруповано за жіночими та чоловічими предками, проаналізовано їх генеалогію, визначено належність до певної лінії. Для диференціації ліній скористалися матеріалами каталогів та державних книг племінних коней орловської, російської рисистої та американської стандартбредної порід.

Результати досліджень. У 2011 році на Київському іподромі було розіграно 59 призів. Найголовніші змагання – для коней, рисистих порід чотирирічного віку «Дербі» виграв жеребець Порядок – помісна тварина із спадковістю американської стандартбредної породи, від Джилс Крауна та Пасії, вихованець Запорізького кінного заводу. Його батько Джил'с Краун походить з лінії Воломайта. Порядок виграв приз «Дербі» із жвавністю 2.02,8. Джил'с Краун походить з лінії Воломайта. За період з 2000 по 2011 роки його діти 7 разів згідно з нашим попереднім аналізом [8] вигравали в традиційних змаганнях.

Для коней орловської рисистої породи найбільш значущими теж є змагання чотирирічних коней названі на честь родоначальника породи – «Барса». Цей приз у 2011 році підкорився жеребцеві на кличку Пахар, синові визначного Афоризма, званого своїми жвавими та витривалими дітьми. Пахар є вихованцем Дібрівського кінного заводу – одного з найстаріших в Україні з багатим досвідом селекції визначних коней та давніми традиціями їх тренінгу і вирощування. Перше місце на приз «Барса» Пахар здобув із жвавністю 2.08,4 хвилини.

На Київському іподромі співвідношення закритих і відкритих призів для рисаків рівне. Проте, на нашу думку, незважаючи на теоретичну можливість участі у відкритих призах коней будь-якої з

оригінальних рисистих порід чи їх помісей, фактично коні орловської рисистої породи вдало змагатися з ровесниками інших рисистих порід в таких призах не можуть [9]. Так, за результатами нашого аналізу у 2011 році протягом бігового сезону у відкритих призах лише декілька разів приймали участь коні орловської рисистої породи, лише п'ять разів «орловці» у відкритих призах займали призові місця (близько 24%), в тому числі двічі (близько 10% від усієї кількості розіграшів відкритих призів) перемагали жеребці цієї породи. Так, Бумеранг (Малиновий Звон – Бейжа) із жвавстю 2.41,1 виграв Вступний відкритий приз для коней рисистих порід 2-х річного віку. Потрібно відмітити, що той самий Бумеранг був другим і при розіграшу призу «Ідеала» для коней рисистих порід 2-х років, поліпшивши свою попередню жвавість до 2.17,9, що є доволі не передбачуваним з огляду на пізньоспілість орловців.

Таблиця. Походження переможців традиційних призів

Кличка батька	Кількість перемог нащадків	Порода	Лінія
Афоризм	2	Орловська рисиста	Гіона
Малиновий Звон	6	Орловська рисиста	Барчука
Уклон	7	Орловська рисиста	Барчука
Композитор	2	Орловська рисиста	Гіона
Крестовий Поход	1	Орловська рисиста	Вітра
Кок Пар	1	Орловська рисиста	Гіона
Камін	7	Російська рисиста	Воломайта
Кіллер Гановер	5	Російська рисиста	Воломайта
Купорос	3	Орловська рисиста	Барчука
Прес	4	Американська рисиста	Скотленда
Географ	3	Російська рисиста	Скотленда
Джил'с Краун	2	Російська рисиста	Воломайта
Абсолютний	1	Російська рисиста	Воломайта
Іл	1	Орловська рисиста	Лукомор
Гліссер	1	Російська рисиста	Воломайта
Гайдук	1	Російська рисиста	Воломайта
Голос	1	Російська рисиста	Скотленда
Jeanbat du Vivier	3	Французька рисиста	
Графік	2	Російська рисиста	Воломайта
Ібрагім	1	Орловська рисиста	Отбоя
Фінал	1	Орловська рисиста	Гіона
Час	1	Російська рисиста	Скотленда
Корифей	1	Орловська рисиста	Пілота
Командор	1	Орловська рисиста	Отбоя

Інший жеребець орловської рисистої породи Раунд (Уклон – Реакція) виграв приз «Еліти» для коней рисистих порід старшого

віку. Загалом протягом випробувального сезону в 2011 році Раунд 7 разів ставав переможцем традиційних змагань та безліч разів був їх призером. До кінця випробувального періоду Раунд зміг поліпшити жвавність до 2.01,2. Раунд народжений в Запорізькому кінному заводі. Він син відомого переможця, призера та рекордиста жеребця Уклон та не менш визначної Реакції. Уклон 2.03, отриманий від Кабула, який в свою чергу є внуком Конвенції, сам 11 разів протягом бігової кар'єри перемагав в традиційних призах. В попередні бігові сезони Раунд теж проявив гарні спортивні якості.

Під час розіграшу відкритих традиційних призів для коней рисистих порід на іподромах в Україні гарно зарекомендували себе вихованці племінного репродуктора з розведення коней французької рисистої породи «Рода». Так, французький жеребець Таран (Jeanbat du Vivier – Pristis Volo) до кінця випробувального сезону увійшов до класу жвавості 2.05 і жвавіше. Його власний рекорд жвавості на сьогодні становить 2.03,3. Таран протягом року двічі вигравав та був призером традиційних змагань.

Значно поліпшила власний результат жвавості у 2011 році інша призерка традиційних змагань – французька кобила Торпеда гнідої масті (2.08,2.). Серед призерів відкритих змагань опинився також темно-гнідий французький рисак Індіго (Idalo – Gamete du Ravary із кращим результатом жвавості у 2 хвилини 11,1 секунд. Великі літній та трирічний відкриті призи на Київському іподромі в 2011 році виграв жеребець Пентагон із жвавністю 2 хвилини 10,1 секунд та 2 хвилини 9 секунд відповідно. До кінця випробувального сезону Пентагон поліпшив жвавність долаючи відстань в 1600 метрів за 2 хвилини та 7,8 секунди.

Найбільш видатним за кількістю нащадків-переможців є Камін російської рисистої породи. Його діти протягом 2000-2010 років 24 рази вигравали традиційні призи [8]. Сам Камін (Манхетен-Кайма), внук Стар'с Прайда 2.01,2 тричі визнаний чемпіоном російської рисистої породи на Всеукраїнських змаганнях. За свою бігову кар'єру виграв дев'ять традиційних призів. Мати Каміна Кайма 2.04,2 – із старої родини Кокетки, з якої вийшла Калерія, 2.12, мати абсолютного рекордиста Колчедана, 1.58,8. У 2011 році діти Каміна 7 разів перемагали в традиційних призах (табл.). Окрім цього двічі в традиційних змаганнях 2011 року виграли його внуки Вологда та Конгрес – син та дочка його сина Графіка. Конгрес переміг у зимовому відкритому призі для трирічних коней, а Вологда виграла відкритий приз «Приз ріки Дніпро» для кобил трирічного віку.

В орловській рисистій породі препотентним плідником, від якого отримують жвавих та витривалих нащадків, виявився вже вище згадуваний Уклон. Його дочки та сини у цьому біговому сезоні виграли 7 традиційних призів. Високі результати участі в змаганнях

мають і нащадки Малинового Звона. У їх загальному заліку 6 перемог, серед них три перемоги Бумеранга, описані вище. Мати Бумеранга Бейжа від Лілового, лінії Вітра у 2001 виграла приз “Вдумчивої”. Гарно зарекомендувала себе і дочка Малинового Звона Задумка від Забави, вигравши приз «Щуки» для чотирирічних кобил із жвавистю 2.10,3. хвилини.

Показником якості коней є також і рекордні показники господарськи корисних якостей. Стосовно рисистих коней, це стосується, у першу чергу, показників жвавості, дистанційності та скороспілості. Індикатором прогресу в породі є підвищення з кожним новим поколінням рекордних показників її представників. Як правило, рекордистами стають коні з врівноваженим типом нервової системи, сильні та витривалі фізично. Тому рекордистами на різні дистанції не випадково стають одні й ті самі особини. Як свідчать результати власних досліджень, вони вихідці із знаменитих ліній та сини продовжувачок визначних родин [7]. Стосовно нащадків – рекордистів теж спостерігається подібна спадкоємність. Станом на 31 грудня 2011 року в орловській рисистій породі рекорди переважно встановлені нащадками Приказа (7 рекордів), Уклона (5 раекордів), Афоризма (3 рекорди). Протягом випробувального сезону в 2011 році син Уклона Раунд встановив рекорд на дистанцію 1600 м для коней старшого віку за 2 хвилини 1,2 секунди подолавши вказану відстань під час традиційних змагань.

У російській рисистій породі рекордистами на даний час залишаються найчастіше нащадки Графіка (6 рекордів), Голоса та Ольгіна (по 3 рекорди). Коло предків рекордистів в російській рисистій породі (всього 13 кличок) дещо ширше ніж в орловській. Згідно з нашими даними за останні три роки спостерігається тенденція до поліпшення як абсолютних, так і рекордних показників коней рисистих порід різних статевих вікових категорій.

Висновки.

Наявність перемог в традиційних змаганнях, рекордних для іподромів чи породи результатів та їхню кількість є основним критерієм якості коней. Тому для селекційної роботи у конярстві надзвичайно важливо проведення іподромних випробувань та щорічний моніторинг результатів із аналізом та характеристикою їх динаміки.

Протягом бігового сезону у 2011 році у відкритих призах декілька разів приймали участь коні орловської рисистої породи і лише у 24% випадків у таких змаганнях займали призові місця. Під час розіграшу відкритих традиційних призів для коней рисистих порід позитивно зарекомендували себе представники французької рисистої породи Таран, Торпеда та Пентагон.

У випробувальному сезоні в 2011 році серед орловських коней найкраще проявив себе жеребець Раунд із сімома перемогами.

Найбільш видатним за кількістю нащадків-переможців були жеребці-плідники Камін російської рисистої породи, та Уклон орловської рисистої породи, діти яких по 7 разів перемагали в традиційних призах.

Список використаної літератури

1. Андрианов Н.Н., Оленев Ю.М., Методы совершенствования орловской и русской рисистых пород лошадей, М., 2002.
2. Винничук Д.Т., Выращивание и тренинг лошадей, М., 2003.
3. Карлсен Г.Г., Тренинг и испытания рысаков, М., 1978.
4. Кожевников Е.В., Гуревич Д.Я., Отечественное коневодство – история, современность, проблемы, М., 1990.
5. Кулешов П.Н., Тренировка рысака, Санкт – Петербург, 1897.
6. Правила випробування коней рисистих, верхових і ваговозних порід на іподромах України, К., 2002.
7. Супрун І.О. Методи отримання коней високого селекційного класу в орловській рисистій породі//Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – 2010. – Вип. 3 (72). – С. 165-169.
8. Супрун І.О. Методи селекції «призових» рисаків //Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2010. – Вип. 12 (18) – С. 124-133.
9. Супрун І.О., Шинкаренко О.А. Вплив участі коней орловської рисистої породи у традиційних призах на ефективність їх селекції//Таврійський науковий вісник. – 2012. – Вип. 67 – Ч.3. – С. 105-110.